

L20

Soldat i den store krig

Bjarne Melander

LÆS MED LYST

LÆS20MINUTTER

www.laesmedlyst.dk

Dette er en tekst fra www.læsmedlyst.dk under projektet;
LÆS 20 MINUTTER, hverdag.

Du lærer at læse ved at læse, ...derfor giver vi mulighed for at læse tekster med mening, i en sværhedsgrad som passer dig, og som kan læses på ca. 20 minutter.

Når du vil træne din læsning, er det vigtigt at træne hver dag. Find et fast tidspunkt på dagen, når du kan finde ro, og lad dig ikke forstyrre af mobilen mens du læser.

Så sæt uret på 20 minutter (*valgfrit* 😊). Læs. Måske får du læst få sider, måske flere sider. Under alle omstændigheder har du gjort en god indsats ved at læse 20 minutter dagligt.

#alle_skal_gives_mulighed_for_at_tilegne_sig_læsning

#læs20minutter #LÆS #lix20 #L20

Du kan downloade bogen gratis på vores side

Lix ca. 20 Version: BETA

LÆS MED LYST

LÆS MED LYST tilbyder læsevejledning og undervisning
www.læsmedlyst.dk

Følg os på Facebook og Instagram

Før 2. Verdenskrig kaldte man 1. Verdenskrig "Den Store Krig". Man havde ikke evne til at forestille sig, at en krig af et sådan omfang kunne gentage sig.

1 Skuddene i Sarajevo

Det er sommer i 1914.

Solen står højt over byen Sarajevo.

En ung mand står i en gade og venter.

Han er nervøs.

Hans hånd ryster.

En åben bil kommer kørende.

I bilen sidder ærkehertug Franz Ferdinand fra Østrig-Ungarn og hans kone.

Der lyder to skud.

Skuddene varer kun få sekunder.

Men de ændrer verden.

Europa er allerede fyldt med spænding.

Landene har lavet hemmelige aftaler med hinanden.

De opruster.

De stoler ikke på hinanden.

Da ærkehertugen bliver dræbt, begynder alliancerne at trække hinanden ind i krig.

Som tandhjul i et ur.

En måned senere er næsten hele Europa i krig.

2 Begejstringen

Mange unge mænd jubler. De tror, krigen bliver kort. De tror, den bliver ærefuld. De forestiller sig faner, marcher og heltemod.

Også Karl på 16 år.

Han bor i en lille by i Tyskland. Han arbejder i sin fars værksted. Han har aldrig været uden for sit hjemland. Nu får han en uniform. En riffel. En togbillet mod vest.

Hans venner klapper ham på skulderen. De taler om eventyr. De taler om at komme hjem før jul.

Hans mor græder, da toget kører. Hun holder hans hænder lidt for længe. Karl prøver at smile. Han vil ikke vise frygt.

Han ved ikke, hvad der venter.

I toget synger soldaterne. De taler højt. De drikker. De tror, de skal forsvare deres land og komme hjem som helte.

Karl læner sig tilbage og ser ud ad vinduet. Landskabet glider forbi. Han føler sig pludselig mindre sikker.

3 Skyttegraven

Fronten i Frankrig er ikke som i aviserne.

Der er mudder.

Rotter.

Kulde.

Lugt af råd og vådt tøj.

Soldaterne bor i skyttegrave. Smalle render gravet ned i jorden. Væggene er støttet af træ. Vandet står i bunden. Støvlerne er altid våde.

Karl sidder tæt med de andre. De taler dæmpet. De venter.

Fjenden sidder kun få hundrede meter væk. Mellem dem ligger Ingenmandsland. Et åbent område fyldt med pigtråd, granathuller og lig.

Når fløjten lyder, skal de op over kanten. Løbe frem. Skyde. Overleve.

Mange gør det ikke.

Karl hører maskingeværernes tørre rytme. Han ser mænd falde. Han ser jorden sprænge op omkring sig.

Han lærer hurtigt, at krig ikke er heltemod.

Det er frygt.

Det er at overleve én dag ad gangen.

4 Nye våben

Denne krig er anderledes end tidligere krige.

Maskingeværer kan skyde hundreder af skud i minuttet. Granater kan sprænge hele landskaber i stykker. Træer står som sorte stubbe.

En dag driver en grønlig tåge ind over fronten. Det er giftgas.

Soldaterne fumler med deres masker. Nogle når det ikke. De hoster. De skriger. Nogle bliver blinde. Nogle kvæles langsomt.

Karl holder vejret og presser masken tæt mod ansigtet. Han ryster. Han tænker på sin mor.

Himlen er heller ikke sikker længere. Fly kredser over fronten. De kaster bomber. Ubåde sænker skibe under havet.

Verden er blevet moderne.
Men også mere dødbringende.

5 Jul i mudderet

Julen 1914 sker der noget mærkeligt.

Nogle steder holder soldaterne op med at skyde. Der bliver stille. Ingen forstår det først.

Så høres en sang. En julesalme.

Tyske soldater tænder små lys. Britiske soldater svarer med sang.

Karl ser en engelsk soldat rejse sig. Han tøver. Så kravler han selv op.

De mødes i Ingenmandsland. De giver hinanden cigaretter. De viser billeder af deres familier.

Karl og den engelske soldat ser på hinanden. De forstår ikke hinandens ord. Men de forstår hinandens øjne.

Næste dag begynder krigen igen.

Men Karl glemmer aldrig julen i mudderet. Han ved nu, at fjenden også er et menneske.

6 Hele verden i krig

Krigen stopper ikke. Den vokser.

Det tyrkiske rige og Bulgarien går med på den ene side. Italien skifter side. Kolonier i Afrika og Asien bliver trukket ind.

I 1917 går USA med i krigen. Amerikanske soldater sejler over Atlanten. Friske styrker ankommer til fronten.

Millioner af mænd kæmper. Millioner af familier venter.

Fabrikkerne arbejder dag og nat. Kvinder overtager mændenes arbejde. De bygger våben. De kører sporvogne. De passer gårde.

Krigen er ikke kun ved fronten. Den er overalt.

Karl mærker, at han bliver ældre. Ikke i år, men i erfaring

7 Sammenbruddet

Efter fire år er alle trætte.

Byer ligger i ruiner. Marker er ødelagt. Millioner er døde eller sårede.

I Tyskland mangler der mad. Folk står i lange køer. I Rusland bryder en revolution ud. Zaren mister magten.

Karl er ikke den samme. Han taler mindre. Han sover dårligt. Han vågner ved lyde, der ikke er der.

Han tænker ofte på den engelske soldat fra julen.

I november 1918 stopper skydningen. Våbnene tier.

Det er stille. Krigen er slut.

8 Freden der ikke blev fred

I 1919 samles sejrsmagterne i Versailles uden for Paris. De vil skabe fred. Men de vil også sikre sig, at Tyskland ikke kan starte en ny krig.

Tyskland får ikke lov til at forhandle på lige fod. Landets ledere må vente i et andet rum, mens de andre bestemmer.

I fredsftalen står der, at Tyskland bærer ansvaret for krigen.

Mange tyskere føler, at det er uretfærdigt. De mener, at flere lande var med til at starte krigen. Men nu står der sort på hvidt, at skylden er deres.

Tyskland mister landområder. Alsace-Lorraine går til Frankrig. Andre områder gives til Polen og Belgien. Alle tyske kolonier i Afrika og Asien bliver taget fra dem.

Hæren må kun være lille. Flåden må næsten ikke eksistere. Landet må ikke have kampfly.

Og så kommer erstatningen for skaderne fra krigen (krigsskadeerstatningen).

Tyskland skal betale enorme summer til de lande, der har lidt under krigen. Pengene skal bruges til at genopbygge byer, jernbaner og fabrikker.

Beløbet er så stort, at mange tvivler på, om det nogensinde kan betales.

For at skaffe penge trykker den tyske stat flere sedler. Det fører til inflation. Pengene mister deres værdi. Priserne stiger hurtigt. Nogle gange stiger de fra morgen til aften.

Karl står i kø for at købe brød. Han ser mennesker komme med sedler i hele tasker. Men pengene rækker ikke langt. En opsparing kan blive værdiløs på få dage.

Mange føler sig ydmyget.

Mange føler sig snydt.

Mange føler sig svigtet.

Nogle begynder at tale om hævn. De siger, at Tyskland ikke burde have accepteret aftalen. De siger, at landet er blevet behandlet uretfærdigt.

Karl lytter. Han siger ikke meget. Han har set, hvad krig gør ved mennesker.

Over 16 millioner mennesker er døde.
Millioner er sårede.
En hel generation bærer ar, både synlige og usynlige.

Krigen skulle gøre verden sikker.
I stedet har den skabt vrede, fattigdom og mistillid.

I de næste år vokser nye politiske bevægelser frem i Europa. Nogle lover styrke. Nogle lover stolthed. Nogle lover at rette op på det, de kalder uretfærdighederne i Versailles.

Freden i 1919 bliver ikke den fred, mange havde håbet på.

Skuddene i Sarajevo i 1914 var kun begyndelsen.

Historien er ikke færdig endnu.

Efterskrift

Første Verdenskrig begyndte med to skud i en gade i Sarajevo. Men den sluttede ikke med fred i menneskers sind.

Krigen viste, hvor farlig mistillid kan være. Den viste, hvad der sker, når lande opruster og tænker mere på ære end på samtale. Millioner af unge mænd blev sendt i krig. Mange kom aldrig hjem. Mange kom hjem forandrede.

Freden i 1919 skulle sikre en bedre fremtid. I stedet skabte den vrede og uro. Nogle følte sig uretfærdigt behandlet. Det blev en del af baggrunden for endnu en verdenskrig kun tyve år senere.

Når vi læser om Første Verdenskrig i dag, handler det ikke kun om tal og datoer. Det handler om mennesker. Om valg. Om ansvar.

Krigshesten – *Michael Morpurgo*

Romanen fortæller om krigen gennem hesten Joeys øjne.

Intet nyt fra Vestfronten – *Erich Maria Remarque*

En absolut klassiker. Selvom det er en voksenroman, læses den ofte af unge fra ca. 14-15 år på grund af sit stærke budskab.

Under fremmed muld - *Jakob Tøtrup Kjærsgaard*

En nyere dansk roman, der handler om de mange sønderjyder, der blev tvunget i krig på tysk side.

Første Verdenskrig - *Søren Elmerdahl Hemmingsen*

1. verdenskrig er skrevet af historiker og forfatter, Søren Hemmingsen. I bogen gennemgår han nogle af de største militærstrategiske beslutninger og begivenheder i 1. verdenskrig, i et sprog, så læserne føler sig taget i hånden.

YouTube

How World War I Started: Crash Course World History 209

Tekst der interesserer og passer i sprog, er forudsætning for læsning

Den gode bog er en bog, der passer til dig.

Den handler om noget, du har lyst til at læse om, og den er skrevet i et sprog, du synes er godt.

Ordene flyder, og siderne føles ikke tunge. Du mister ikke modet undervejs.

Når en bog passer sådan, sker der noget vigtigt: Du opdager, at du godt kan. *Du får lyst til at læse.*

Derfor betyder den gode bog så meget. For den kan gøre læsning til noget, der ikke bare er svært, men noget, der også kan være rart og spændende.

LÆS MED LYST

læsevejledning og undervisning

www.laesmedlyst.dk

